



MASARYKOVA UNIVERZITA
PRÁVNICKÁ FAKULTA

EKONOMICKÁ ANALÝZA PRÁVA: základní pojmy

Vít Křížka

KŘÍŽKA, Vít: Ekonomická analýza práva



OBSAH PŘEDNÁŠKY: LAW & ECONOMICS

- základní charakteristika
- historický vývoj
- základní pojmy
- praktické využití ekonomické analýzy práva



Klient: Chci spravedlnost!

Advokát: A kolik spravedlnosti si můžete dovolit?

(odposlechnuto v jedné pražské
renomované advokátní kanceláři)

**Je celá řada důvodů, proč přistupovat ke
studiu práva ekonomickými přístupy.**



Ekonomická analýza práva

ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA



DEFINICE: EKONOMIE

Co studuje **ekonomie**?
Co je předmětem **ekonomie**?
Čím se zabývají **ekonomové**?

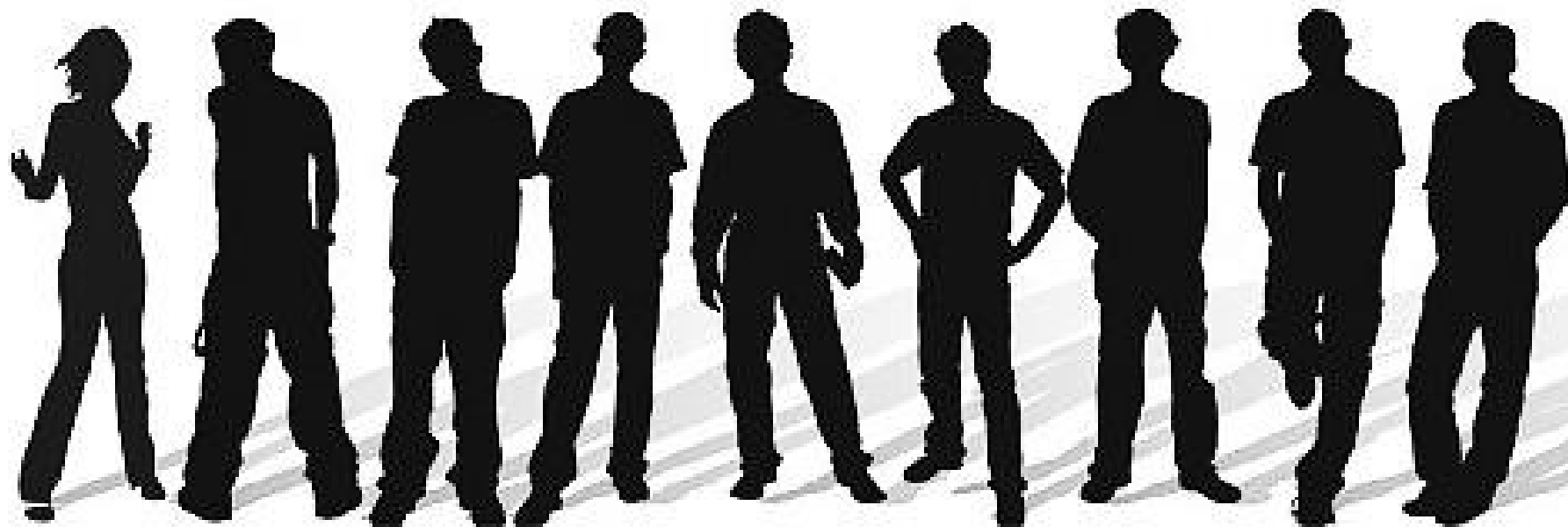


DEFINICE: VĚDA O SMĚNĚ? O PENĚZÍCH?





DEFINICE: VĚDA O ČLOVĚKU?





DEFINICE: EKONOMIE

ekonomie stricto sensu

- věda o efektivní alokaci vzácných zdrojů, věda o bohatství, směně, obchodování a penězích
- **klasická politická ekonomie** - Smith: Pojednání o podstatě a původu bohatství národů

ekonomie sensu lato

- věda o lidském jednání
- **rakouská škola** - Mises: Lidské jednání (praxeologie)
- **chicagská škola** - ekonomie jako imperiální věda



DEFINICE: EKONOMIE





DEFINICE: EKONOMIE

Ekonomie je věda o každém lidském jednání.





ČASTÝ OMYL: ÚZKÉ POJETÍ EKONOMIE

Ekonomie bývá právníky často chápána velmi úzce.

Příčiny omylu

- zastaralé definice ekonomie
- podobnost pojmů **ekonomie** (*economics*) a **ekonomika** (*economy*)
- nevhodný způsob výuky ekonomie na právnických fakultách, který se soustředí na témata související s ekonomikou, popř. účetnictvím a daněmi, nikoli právem a jeho ekonomickou analýzou



DEFINICE: LAW & ECONOMICS

- oblast ekonomie, jejíž předmětem je právo
- Law & Economics bývá překládáno jako **ekonomická analýza práva**
- **pozitivní ekonomická analýza práva** - Je právo efektivní? Proč se lidé chovají právě takto?
- **normativní ekonomická analýza práva** - Jaké by právo mělo být, aby bylo efektivní? Jak mají soudci soudit?



Ekonomická analýza práva **HISTORICKÝ VÝVOJ**



DĚJINY: EKONOMICKÉ PŘÍSTUPY K PRÁVU OD STAROVĚKU DO NOVOVĚKU

Období propojení společenských věd

- starověk, antika, raný středověk - „jedna společenská věda“
- klasická politická ekonomie - propojení ekonomie a politologie

Skotské osvícenství

- David Hume (1711-1776)
- Adam Ferguson (1723-1816)
- Adam Smith (1723-1816)

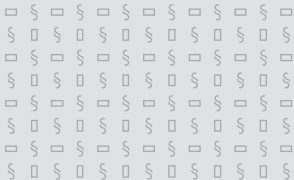




DĚJINY: EKONOMICKÉ PŘÍSTUPY K PRÁVU V NOVOVĚKU

Období specializace jednotlivých společenských věd

- období specializace jednotlivých společenských věd - výuka ekonomie a politologie na právnických fakultách, později na samostatných fakultách a univerzitách
- oddělování práva, ekonomie a politologie



DĚJINY: EKONOMICKÉ PŘÍSTUPY K PRÁVU VE 20. STOLETÍ

- německá historická právní škola, státověda - propojení politické ekonomie a právní vědy
- rakouská škola
- Ludwig von Mises - praxeologie





DĚJINY: INSTITUCIONÁLNÍ EKONOMIE

Klasická institucionální ekonomie

- americký ekonomický institucionalismus (90. léta 19. století až do II. světové války)
- odmítnutí konceptu racionálního člověka
- metodologický kolektivismus

Nová institucionální ekonomie

- Ronald Coase
- návrat k metodologickému individualismu se zdůrazněním úlohy institucí
- ekonomie transakčních nákladů a vlastnických práv



DĚJINY: STARÉ OBDOBÍ EKONOMICKÉ ANALÝZY PRÁVA

- 30. - 60. léta 20. století

Ronald Coase (1910-2013)

- *The Nature of the Firm* (1937) - vysvětlení vzniku firem pomocí transakčních nákladů
- *The Theory of Social Cost* (1960) - Coaseho teorém

Aaron Director (1901-2004)

- profesor chicagské právnické fakulty
- ekonomická analýza antitrustového, konkurzního a pracovního práva



DĚJINY: NOVÉ OBDOBÍ EKONOMICKÉ ANALÝZY PRÁVA

- 60. léta 20. století až dodnes
- Posner-Becker Blog

Gary Becker (*1930)

- *The Economic Approach to Human Behavior* (1976)
- ekonomie jako imperiální věda

Richard Posner (*1939)

- soudce Odvolacího soudu USA pro 7. odvod (Chicago)
- *Economic Analysis of Law* (1973)

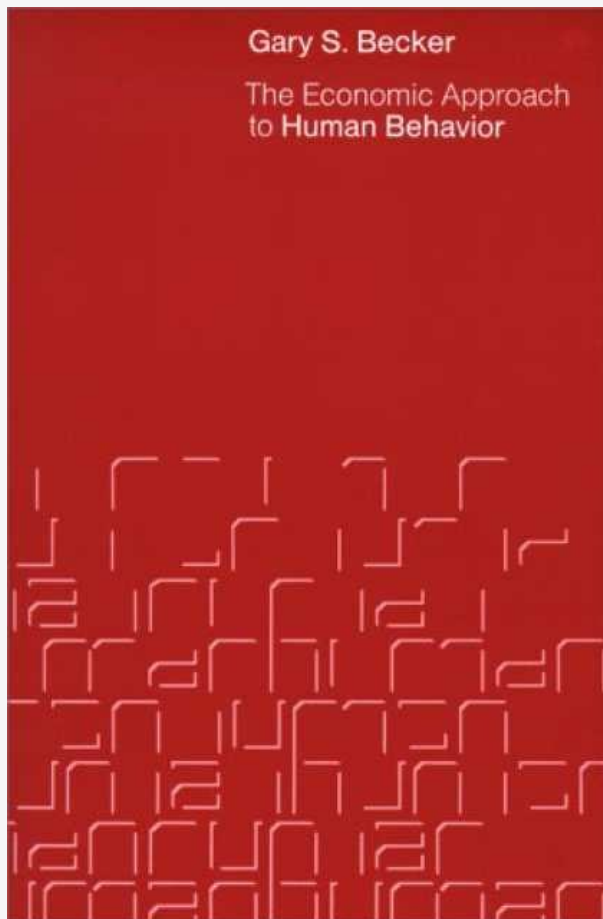


ŽIJÍCÍ LEGENDY: BECKER A POSNER





LITERATURA: BECKER



Kniha, která pojímá ekonomii jako vědu o veškerém lidské jednání. Zabývá se ekonomikou diskriminace, kriminality či hledáním partnera.

Autor

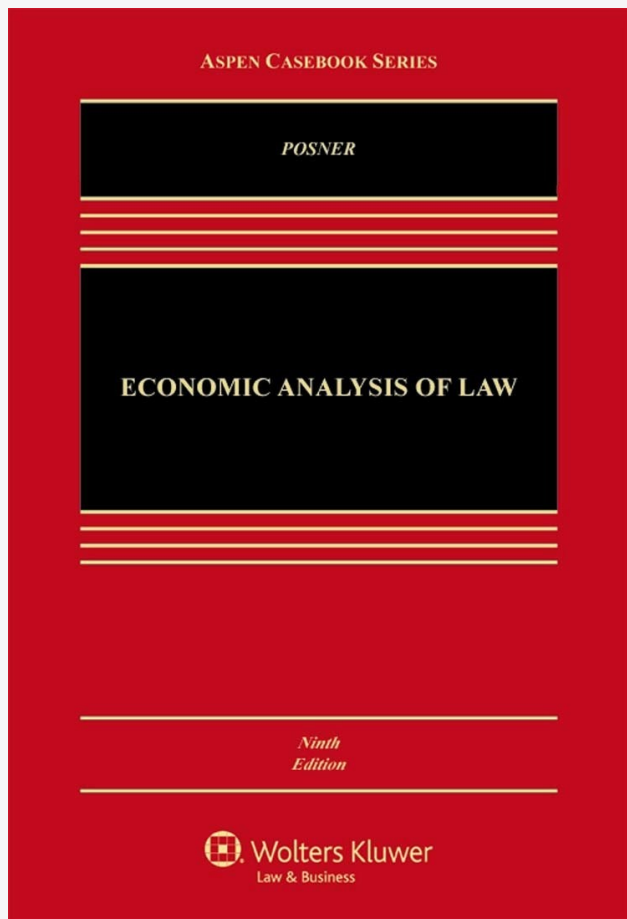
- Gary Becker - ekonom, sociolog, držitel Nobelovy ceny za ekonomii (1992)

Vydání

- vydáno v roce 1978



LITERATURA: POSNER



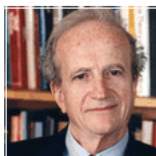
Kniha, který založila celou školu. Dnes základní učebnice kurzu Law & Economics téměř na všech amerických univerzitách.

Autor

- Richard Posner - soudce

Vydání

- 1. vydání v roce 1973
- letos již 9. vydání



THE BECKER-POSNER BLOG

A BLOG BY GARY BECKER AND RICHARD POSNER



[Home](#) | [Subscribe](#) | [en Español](#)

[« Why Marijuana Should be Decriminalized- Becker | Main | End the Cuban Embargo—Posner »](#)

02/23/2014

Should Marijuana Be Decriminalized Nationwide?—Posner

With 20 states having now legalized medical marijuana use, and two (Washington and Colorado) having legalized recreational use of marijuana, the days of legal prohibition of use of marijuana for recreational as well as for medical purposes seem numbered.

The case for prohibiting marijuana was never strong. It is a mind-altering drug, but no more so than alcohol, and it is considered less likely to induce violent behavior, and in general to have less destructive effects on the heavy user, the "addict." There is little evidence that it is a "gateway" drug, in the sense that use of it induces the user to "progress" to more harmful drugs, such as cocaine, methamphetamine, Ecstasy, LSD, heroin, or, for that matter, alcohol; in fact there is evidence that marijuana is largely a substitute for alcohol. While prohibition doubtless deters many young people from using marijuana, it seems unlikely that young people with strong addictive propensities, for whom consumption of an addictive drug might be destructive, are deterred. Legalization would undoubtedly increase the use of marijuana unless very heavy taxes were imposed (which would in turn give rise to a black market, thus largely undoing the effects of legalization), but probably not the number of addicts. Actually, the emergence of a black market would be unlikely unless very heavy taxes were imposed on the sale of marijuana, given the natural consumer preference for a legal, FDA-regulated drug over an illegal one.

Although some 58 percent of Americans believe that recreational use of marijuana should be made legal, law enforcement activity aimed at discouraging marijuana use continues at a high level, with some 750,000 persons being arrested every year on marijuana charges, almost 90 percent for possession rather than for production or distribution. Despite the threat of criminal punishment (though punishment for mere possession, other than possession with intent to distribute, is largely nominal), the American market for marijuana is very large—some \$36 billion a year (that's the conservative estimate: estimates range as high as \$113 billion). There is no doubt that the use of marijuana would increase if it were legalized, because many people are unwilling to violate criminal laws even if the expected punishment cost (the gravity of the punishment discounted by the probability that it will be imposed) is slight. But if the increased use decreased the use of substitute drugs (including alcohol), there might well be no net increase in the use of mind-altering drugs. Furthermore, legalization would undoubtedly be accompanied by the imposition of sales taxes comparable to those for cigarettes and alcohol (indeed the desire for tax revenue was apparently a major factor in Colorado's decision to decriminalize marijuana), which would both generate needed tax revenues and limit the increase in use. Suppose marijuana were legalized and a 33 percent sales tax imposed. And suppose total sales remained at \$36 billion because the effect of the higher price resulting from the sales tax was offset by greater demand for the drug and by the efficiencies in production and distribution that would be obtained making it a legal product. Then the sales tax would generate \$12 billion in annual tax revenues. Along with tax revenues would come the further benefit to government finances of eliminating an estimated \$7.6 billion in annual police and prison costs of marijuana prosecutions and convictions.

Although my analysis strongly suggests that there would be net benefits from decriminalizing the sale of marijuana throughout the United States, it does not follow that enacting a federal law that would do that would be a good idea—not only because opposition to legalization remains strong in a number of states, but also because the steps that the

SEARCH

Search

BECOME A FAN

The Becker-Posner Blog
 You like this.
 You and 3,145 others like The Becker-Posner Blog.

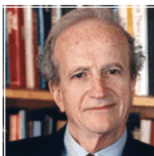
Subscribe to this blog's feed

HOME PAGES

[Gary Becker](#)
[Richard Posner](#)

MARCH 2014

Sun	Mon	Tue	Wed	Thu	Fri	Sat
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29



THE BECKER-POSNER BLOG

A BLOG BY GARY BECKER AND RICHARD POSNER



[Home](#) | [Subscribe](#) | [en Español](#)

[« The War on Drugs | Main | Should Marijuana Be Decriminalized Nationwide?—Posner »](#)

02/23/2014

Why Marijuana Should be Decriminalized- Becker

Decriminalizing a drug like marijuana means that it no longer is a crime to possess marijuana for personal use, The advantages of decriminalizing marijuana are so numerous and powerful that it is difficult to understand the intense opposition.

The movement at the state level of the United States to decriminalize various uses of marijuana-especially for " medical" purposes- has accelerated in recent years. It will not be long before marijuana use for many purposes will be decriminalized in the great majority of states, and I also expect rapid expansion in the number of states that legalize marijuana for all recreational uses. It is much better for states rather than the federal government to decide about the legality of drug use since that would allow some states to continue to treat marijuana use as a criminal offense if they so wish. However, as Posner points out, it becomes harder for some states to criminalize marijuana use when the great majority of states have decriminalized it.

Decriminalizing consumption and some production of marijuana would have large beneficial effects on Mexico. Traditionally, Mexico has produced the majority of marijuana consumed in the US. The distribution of marijuana from Mexico to the US is controlled by powerful drug cartels that have made enormous profits from their trafficking in drugs. The Mexican government's battles with these cartels have caused tens of thousands of deaths, and wholesale corruption of Mexican police and government officials. The trend toward legalization of marijuana in America is lowering the profitability of Mexican cartels and weakening their hold over the Mexican population.

Many people are unhappy when they are addicted to drugs, be it alcohol, nicotine, cocaine, or marijuana. They would like to free themselves from their addictions, but that is not easy to do by the definition of what an addiction means. This is especially difficult for addictions to illegal substances. Clinics are reluctant to treat individuals who are addicted to substances that are illegal to consume, groups like AA are more difficult to form and thrive, and informal support group also face many obstacles.

Critics rightly claim that decriminalizing marijuana is likely to encourage experimentation with marijuana use, and probably will increase total consumption (although see our discussion of taxes in the following paragraph). However, what is more important, decriminalization will tend to reduce the rate of addiction to marijuana. The reason is that decriminalization will encourage the development of more clinics that treat this addiction, will help spread the growth of Marijuana Anonymous organizations that help addicts break their addictions, and will produce other efforts to combat severe addictions to marijuana. As a result, while marijuana use may go up, the number of addicts is likely to go down. This should allay the fears of many opponents of decriminalization that it would lead to a large expansion in the number of addicts.

Decriminalizing marijuana paves the way for taxing its use, in the same way that alcoholic consumption became rather heavily taxed after the end of Prohibition. The higher the tax rate, the higher the retail price of marijuana, and hence the lower would be its consumption. So replacing the present situation with significant taxes on the legal consumption of marijuana could end up lowering the demand for marijuana, despite the effects of decriminalization on experimentation with marijuana.

SEARCH

Search

BECOME A FAN

The Becker-Posner Blog
 You like this.
 You and 3,145 others like The Becker-Posner Blog.

Subscribe to this blog's feed

HOME PAGES

Gary Becker
Richard Posner

MARCH 2014

Sun	Mon	Tue	Wed	Thu	Fri	Sat
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29



KRITIKA: KRITICI LAW & ECONOMICS

Pragmatické důvody

- nechuť právníků k ekonomii
- přílišné zaměření na „ekonomická právní odvětví“

Filozofické důvody

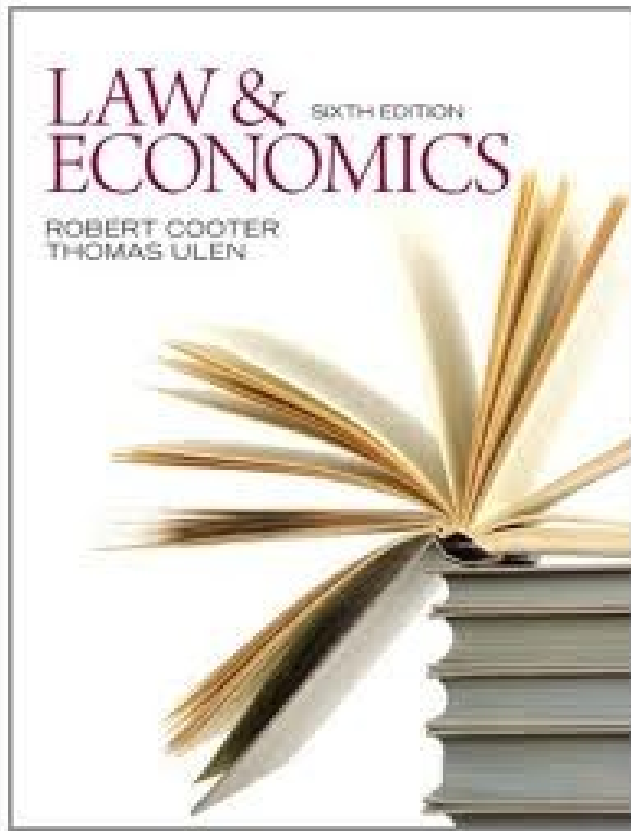
- ignorace termínu spravedlnost
- pojmy užitek a efektivnost nejsou právní kategorií, právní filozofové s nimi pracují jen málo („účel v právu“, „účel práva“)

Politické důvody

- v USA jde o obhajobu common law, takže doktrínu law & economics kritizují i obhájci kontinentálního typu práva (statutories; civil law)



UČEBNICE: COOTER, ULEN



Velmi populární a přehledná učebnice.

Autoři

- Robert Cooter
- Thomas Ulen

Vydání

- 1. vydání v roce
- dnes již 6. vydání



K ZAMYŠLENÍ: VZTAH LAW & ECONOMICS K PRÁVNÍ FILOZOFII



Kam zařadit přístup **ekonomické analýzy práva**?



VZTAH K PRÁVNÍ TEORII: NORMATIVNÍ PRÁVNÍ INSTITUCIONALISMUS

Normativní institucionalismus Oty Weinbergera

- Ota Weinberger (1919-2009)
- brněnská právní škola - návaznost na Kelsena a Weyra
- **institucionální chápání práva** - stejně jako v ekonomii

Právo je normativní instituce. Stát je reálná instituce.



Ekonomická analýza práva

ZÁKLADNÍ POJMY



AXIOLOGIE: ZÁKLADNÍ HODNOTY

Základní hodnoty v právu:

- **spravedlnost** - velmi široký pojem
- **rovnost** - ekvivalence, totožnost
- **svoboda** - co nejširší možnost volby

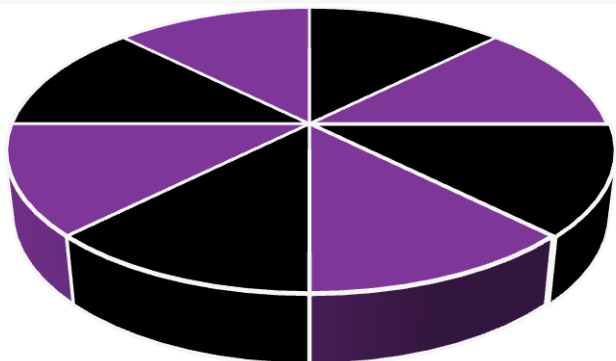
Základní hodnoty v ekonomii:

- **Paretova efektivnost** - velmi úzké pojetí
- **Kaldor-Hicksova efektivnost** - rozšířené pojetí Paretovy efektivnosti

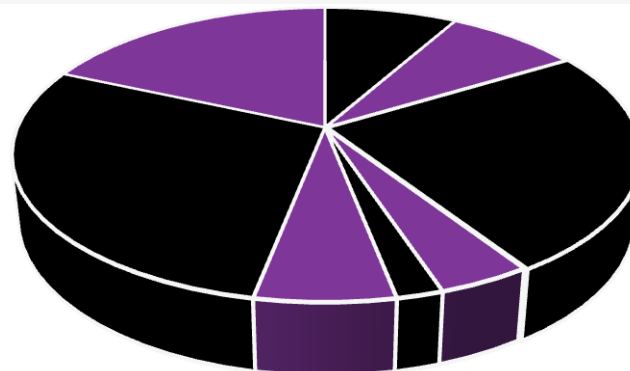


SROVNÁNÍ: EFEKTIVNOST A ROVNOST

ROVNOST A EFEKTIVNOST



NEROVNOST A EFEKTIVNOST



ROVNOST A NEEFEKTIVNOST



NEROVNOST A NEEFEKTIVNOST

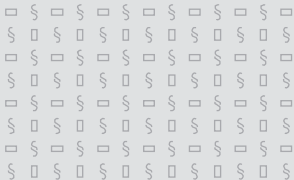




POJEM: TRANSKAKČNÍ NÁKLADY

Transakční náklady představují čas, práci a ostatní zdroje vynaložené za účelem uzavření smluv a na řízení firem či podobných institucí. Rozlišujeme:

- **náklady na informace** - náklady za jejich získání, vyhledání, rešerše, průzkum trhu, uživatelské testování
- **náklady na smluvní ceny (bargain costs)** - cena za vyjednání smluvní ceny s jiným obchodním partnerem
- **náklady na dohled na dodržování smlouvy** - vynaložené prostředky dohledu nad tím, aby druhá strana dohody tuto dohodu dodržovala, též např. náklady soudního sporu



POJEM: INSTITUCE

Mnoho různých definicí:

- formální a neformální pravidla včetně ustanovení zajišťující jejich vymáhání
- praktikovaný, schvalovaný a předávaný způsob jednání a vztahů
- mechanismus sociální kontroly a udržování sociálního řádu
- vzor jednání, který ulehčuje život a usnadňuje spolupráci



INSTITUTE: TYPOLOGIE INSTITUCÍ

typ instituce	Způsob prosazování	příklady
konvence	sebeprosazování	
etická pravidla	imperativní sebekontrola	
zvyky	spontánní dohled ostatních aktérů	
formální pravidla	organizovaný dohled ostatních aktérů	
právo	organizovaný státní dohled	



INSTITUTE: TYPOLOGIE INSTITUCÍ

typ instituce	Způsob prosazování	příklady
konvence	sebeprosazování	<i>gramatická a mluvnická pravidla</i>
etická pravidla	imperativní sebekontrola	
zvyky	spontánní dohled ostatních aktérů	
formální pravidla	organizovaný dohled ostatních aktérů	
právo	organizovaný státní dohled	

INSTITUTE: TYPOLOGIE INSTITUCÍ

typ instituce	Způsob prosazování	příklady
konvence	sebeprosazování	<i>gramatická a mluvnická pravidla</i>
etická pravidla	imperativní sebekontrola	<i>kategorický imperativ; Desatero božích přikázání</i>
zvyky	spontánní dohled ostatních aktérů	
formální pravidla	organizovaný dohled ostatních aktérů	
právo	organizovaný státní dohled	



INSTITUTE: TYPOLOGIE INSTITUCÍ

typ instituce	Způsob prosazování	příklady
konvence	sebeprosazování	<i>gramatická a mluvnická pravidla</i>
etická pravidla	imperativní sebekontrola	<i>kategorický imperativ; Desatero božích přikázání</i>
zvyky	spontánní dohled ostatních aktérů	<i>pravidla slušného chování ve společnosti</i>
formální pravidla	organizovaný dohled ostatních aktérů	
právo	organizovaný státní dohled	



INSTITUTE: TYPOLOGIE INSTITUCÍ

typ instituce	Způsob prosazování	příklady
konvence	sebeprosazování	<i>gramatická a mluvnická pravidla</i>
etická pravidla	imperativní sebekontrola	<i>kategorický imperativ; Desatero božích přikázání</i>
zvyky	spontánní dohled ostatních aktérů	<i>pravidla slušného chování ve společnosti</i>
formální pravidla	organizovaný dohled ostatních aktérů	<i>pravidla her, sportovní pravidla apod.</i>
právo	organizovaný státní dohled	

INSTITUTE: TYPOLOGIE INSTITUCÍ

typ instituce	Způsob prosazování	příklady
konvence	sebeprosazování	<i>gramatická a mluvnická pravidla</i>
etická pravidla	imperativní sebekontrola	<i>kategorický imperativ; Desatero božích přikázání</i>
zvyky	spontánní dohled ostatních aktérů	<i>pravidla slušného chování ve společnosti</i>
formální pravidla	organizovaný dohled ostatních aktérů	<i>pravidla her, sportovní pravidla apod.</i>
právo	organizovaný státní dohled	<i>právní řád (soukromé a veřejné právo)</i>



PŘÍKLAD: TYPOLOGIE INSTITUCÍ

Kauza izraelských školek

- izraelské školky měly potíže s tím, že rodiče vyzvedávají své děti pozdě
- vedení školky se rozhodlo, že za to bude rodiče finančně penalizovat

Jaký byl efekt?



POJEM: COASEHO TEORÉM



*„Nezáleží na tom,
komu zákon právo
přiznává. Dostane
se vždy k tomu, kdo
si ho nejvíce cení.“*



POJEM: COASEHO TEORÉM

Předpoklady Coaseho teorému:

- jasná definice vlastnických práv
- možnost obchodování s vlastnickými právy
- nulové nebo alespoň velmi nízké transakční náklady

Tyto předpoklady jsou v **reálném světě** naplněny poměrně **vzácně**. Pozitivní právo by se ovšem mělo o jejich naplnění snažit či s k nim alespoň přibližovat.



POJEM: COASEHO TEORÉM

POKUD

- jsou vlastnická práva jasně definována,
- je zajištěna jejich převoditelnost (možnost směny),
- a transakční náklady této směny jsou nulové či alespoň velmi malé,

POTOM PLATÍ, ŽE

- vstupní rozdělení subjektivních práv nemá vliv na věcný výsledek a
- tento věcný výsledek je ekonomicky efektivní.



PŘÍKLAD: COASEHO TEORÉM



POTENCIÁLNÍ
CELKOVÝ
SPOLEČENSKÝ
UŽITEK

	pan Prudil	pan Rebel	
<i>párty</i>	0 Kč	1.000 Kč	
<i>klid</i>	500 Kč	0 Kč	
užitek aktérů	až 500 Kč	až 1.000 Kč	až 1.500 Kč



PŘÍKLAD: COASEHO TEORÉM

§ 1013 odst. 1 občanského zákoníku

Vlastník se zdrží všeho, co působí, že odpad, voda, kouř, prach, plyn, pach, světlo, stín, hluk, otřesy a jiné podobné účinky (imise) vnikají na pozemek jiného vlastníka (souseda) v míře nepřiměřené místním poměrům a podstatně omezují obvyklé užívání pozemku; to platí i o vnikání zvířat. Zakazuje se přímo přivádět imise na pozemek jiného vlastníka bez ohledu na míru takových vlivů a na stupeň obtěžování souseda, ledaže se to opírá o zvláštní právní důvod.



PŘÍKLAD: ZÁKON ŘÍKÁ BUDE KLID



pan Prudil

pan Rebel

CELKOVÝ
SPOLEČENSKÝ
UŽITEK

párty

0 Kč

0 Kč (mohl mít 1.000 Kč)

klid

500 Kč

0 Kč

**užitek
aktérů**

500 Kč

0 Kč

500 Kč



PŘÍKLAD: ZÁKON ŘÍKÁ BUDE KLID



NEEFEKTIVNÍ

CELKOVÝ
SPOLEČENSKÝ
UŽITEK

KC (mohl mít 1.000 Kč)

0 Kč

500 Kč

0 Kč

500 Kč



PŘÍKLAD: BUDE KLID? ... ALE NEBUDE!



pan Prudil

pan Rebel

CELKOVÝ
SPOLEČENSKÝ
UŽITEK

párty

0 Kč + 600 Kč

1.000 Kč - 600 Kč

klid

0 Kč (mohl mít 500 Kč)

0 Kč

**užitek
aktérů**

600 Kč

400 Kč

1.000 Kč



Ekonomická analýza práva

PRAKTICKÉ VYUŽITÍ

EKONOMICKÉ ANALÝZY PRÁVA



PRAXE: PRAKTICKÉ VYUŽITÍ EKONOMICKÉ ANALÝZY PRÁVA

Metodologické využití

- doktrína Law & Economics jako specifická metoda právní vědy
- využití v akademických a vědeckých pracích

Legislativní využití

- hodnocení návrhů regulace (RIA)

Využití pro právní praxi

- advokáti, mediátoři, soudci



Ekonomická analýza práva

PRAKTICKÁ APLIKACE



APLIKACE: LAW & ECONOMICS

Jak vypadá taková ekonomická analýza práva?



PŘÍKLAD: ŽALOVAT, ČI NEŽALOVAT?

Údajně jste **způsobili** panu Prudilovi, vašemu sousedovi, **nemajetkovou újmu** ve výši 13.000 Kč.

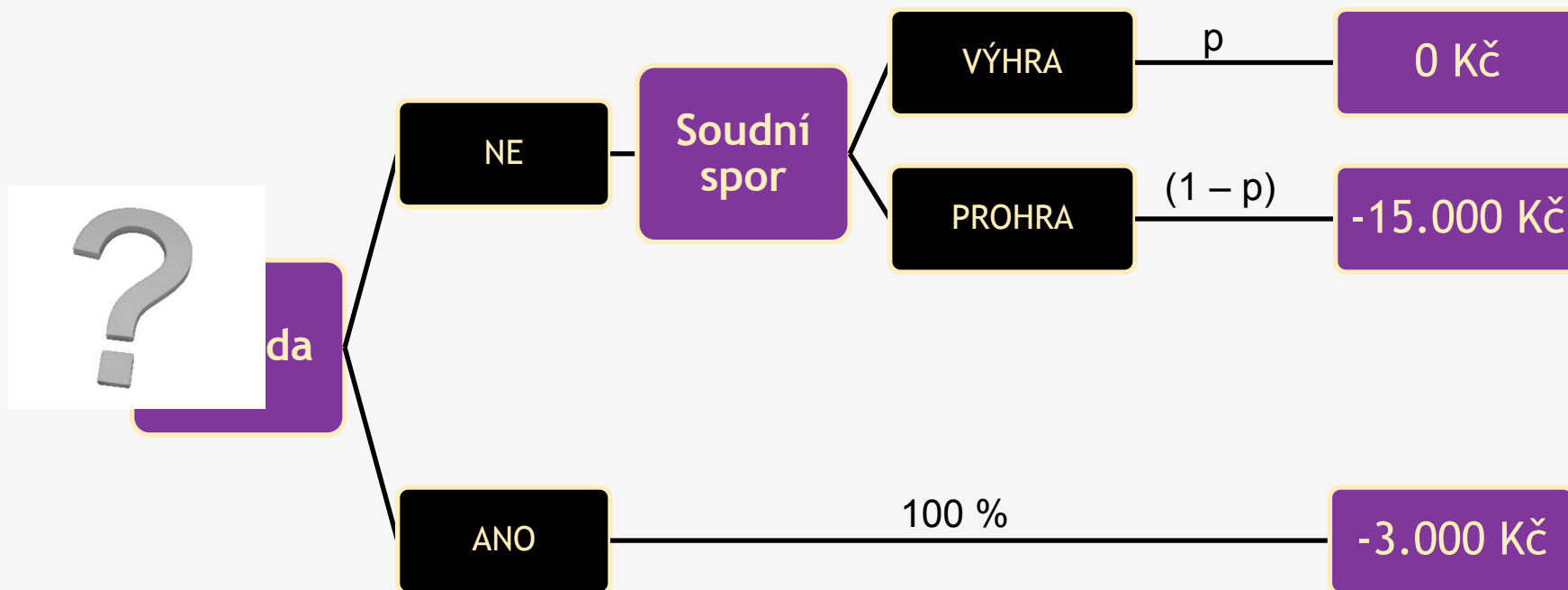
Prudil vám nabízí, že pokud se **dohodnete**, postačí vám odškodnění ve výši 3.000 Kč.

Pokud odmítnete, hrozí vám **soudní řízení**, které vás v případě prohry může stát dalších 2.000 Kč.

Jakou **pravděpodobnost** výhry soudního sporu musíte očekávat, abyste dohodu odmítli?



PŘÍKLAD: ŽALOVAT, ČI NEŽALOVAT?



PŘÍKLAD: ŽALOVAT, ČI NEŽALOVAT?

pravděpodobnost vaší výhry	Co si myslíte?	užitek z dohody	užitek ze soudního sporu	výsledek
$p = 1$	myslíte si, že 100% vyhraje	-3.000	0	dohodu odmítnete
$p = 0,5$	vidíte své šance 50 na 50	-3.000	-7.500	dohodu přijmete
$p = 0$	myslíte si, že 100% prohraje	-3.000	-15.000	dohodu přijmete



PŘÍKLAD: ŽALOVAT, ČI NEŽALOVAT?

užitek z dohody = užitek ze soudního sporu

$$-3.000 = [p \times 0] + [(1 - p) \times (-15.000)]$$

$$-3.000 = 0 - 15.000 + 15.000p$$

$$15.000p = 12.000$$

$$p = 0,8$$

Pokud očekáváte, že spor vyhražete s alespoň 80% pravděpodobností, pak se vám vyplatí dohodu odmítnout a jít do soudního sporu.



PŘÍKLAD 2: ŽALOVAT, ČI NEŽALOVAT?

Změní se situace, pokud si **každý platí svého právníka** a nikdo nebude mít právo na náhradu nákladů řízení?



PŘÍKLAD 2: ŽALOVAT, ČI NEŽALOVAT?

Údajně jste **způsobili** panu Prudilovi, vašemu sousedovi, **nemajetkovou újmu** ve výši 13.000 Kč.

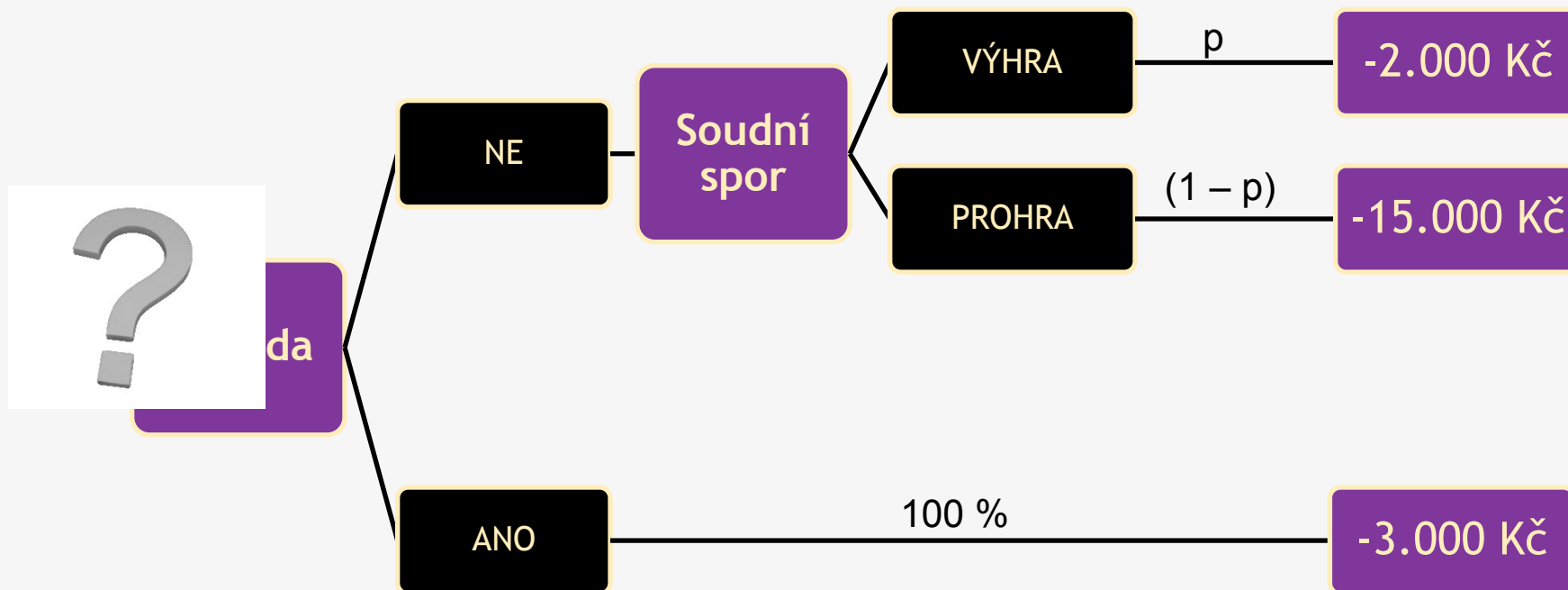
Prudil vám nabízí, že pokud se **dohodnete**, postačí vám odškodnění ve výši 3.000 Kč.

Pokud odmítnete, hrozí vám **soudní řízení**, které vás ale bude stát na právnících 2.000 Kč, ať už spor dopadne jakkoli.

Jakou **pravděpodobnost** výhry soudního sporu musíte očekávat, abyste dohodu odmítli?



PŘÍKLAD 2: ŽALOVAT, ČI NEŽALOVAT?





PŘÍKLAD 2: ŽALOVAT, ČI NEŽALOVAT?

pravděpodobnost vaší výhry	Co si myslíte?	užitek z dohody	užitek ze soudního sporu	výsledek
$p = 1$	myslíte si, že 100% vyhražete	-3.000	-2.000	dohodu odmítnete
$p = 0,5$	vidíte své šance 50 na 50	-3.000	-8.500	dohodu přijmete
$p = 0$	myslíte si, že 100% prohražete	-3.000	-15.000	dohodu přijmete



PŘÍKLAD 2: ŽALOVAT, ČI NEŽALOVAT?

užitek z dohody = užitek ze soudního sporu

$$-3.000 = [p \times (-2.000)] + [(1 - p) \times (-15.000)]$$

$$-3.000 = -2.000p - 15.000 + 15.000p$$

$$13.000p = 12.000$$

$$p \approx 0,92$$

Pokud očekáváte, že spor vyhrajete s alespoň 92% pravděpodobností, pak se vám vyplatí dohodu odmítnout a jít do soudního sporu.



ZÁVĚR: ŽALOVAT, ČI NEŽALOVAT?

- **evropský systém** - veškeré náklady řízení hradí ten, kdo prohraje
- **americký systém** - každý si hradí své vlastní náklady řízení

pravděpodobnost výhry	evropský systém	americký systém
0 % - 80 %	DOHODA	DOHODA
80 % - 92 %	Soud	DOHODA
92 % - 100 %	Soud	Soud



Jestli si stále myslíte, že je spravedlnost drahá, pak zkuste nespravedlnost.

**Děkuji za pozornost.
A zkuste o právu přemýšlet i jinak.
Třeba ekonomicky.**